

Rødlistede moser og lav på Strømtangen, Porsgrunn

-Innspill til hensyn ved sikringsarbeid av kalkberg.

Sigve Reiso, John Gunnar Brynjulvsrud og Alexander Nilsson

Rødlistede moser og lav på Strømtangen, Porsgrunn

-Innspill til hensyn ved sikringsarbeid av kalkberg

Forfattere: Sigve Reiso, John Gunnar Brynjulvsrud og Alexander Nilsson

Publisert: 12.12.2024

Antall sider: 9 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Trosvik Utbygging

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Reiso, S., Brynjulvsrud, J.G. og Nilsson, A. 2024. Rødlistede moser og lav på Strømtangen, Porsgrunn. Innspill til hensyn ved sikringsarbeid av kalkberg. Biofokus rapport 2024-137. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Bilder fra planområdet. Foto: Forfatterne.

Biofokus rapport 2024–137

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-444-9

Gaustadalléen 21

NO-0349 OSLO

Org.nr: 982 132 924

post@biofokus.no

www.biofokus.no

Forord

Biofokus har på oppdrag fra Trosvik Utbygging /v Pål Lillefjære, bistått med kartlegging og forslag til hensyn ved rassikring av et kalkberg ved Strømtangen i Brevik, Porsgrunn kommune. Vår kontaktperson i prosjektet har vært prosjektleder Kåre Wolden i utførende firma Hauk Sveinsson. Sigve Reiso har vært prosjektansvarlig og ansvarlig for utarbeiding av rapport.

Tinn, 12.12.2024

Sigve Reiso

1 Innledning

Biofokus har på oppdrag fra Trosvik Utbygging /v Pål Lillefjære, bistått med kartlegging av rødlistede lav- og moser, samt gitt innspill til hensyn ved rassikring av et kalkberg i forbindelse med anleggelse av en gang- og sykkelsti ved Strømtangen i Brevik, Porsgrunn kommune. Biofokus ble kontaktet på bakgrunn av følgende krav i reguleringsbestemmelsene; «for utvalgt naturtype skal person med naturfaglig kompetanse delta i planleggingen av fjellsikringsarbeider. Den metode som i minst mulig grad gir skade på naturmiljøet skal velges, såfremt det er sikkerhetsmessig forsvarlig. Fjerning av vegetasjon skal begrenses til det som er teknisk og sikkerhetsmessig nødvendig.»

Denne rapporten bygger videre på kunnskap fra tidligere naturkartlegging Biofokus har utført i planområdet i 2022 (Reiso og Thylen 2022). Ved undersøkelsene i 2022, var bestillingen fra kommunen å undersøke vegetasjon på løsmassene i bunn av bergveggen, som omfattet areal som direkte skulle påvirkes av gang og sykkelveien. Bergveggen for øvrig ble ikke undersøkt.

Undersøkelsene i 2024 ble derfor sentrert rundt selve bergveggen, der det var behov for bedre kunnskap, spesielt rundt forekomster av rødlistede lav og moser som vokser direkte på berget eller på grunnlendte hyller i berget. Lift var tilgjengelig for kartleggingen, så det var god tilgang til store deler av berget. Undersøkelsesområdet omfattet øvre deler av de vest- og nordvestvendte bergene langs Strømtangveien/ Torskebergveien. Deler av de nordvestre bergene er eldre skjæringer, imens naturlige bergflater finnes øverst og langs vests-krenten. Figur 1 viser undersøkelsesområdet og hvor det er planlagt sikring med nett.

Feltarbeidet ble utført av John Gunnar Brynjulvsrud og Alexander Nilsson 9.12.2024 i rundt null grader etter en periode med mildvær. Arbeidet var ved undersøkelsestidspunktet allerede langt fremskredet. Og det var utført boringer i sårbare områder av berget. Berget var også rundt disse boringene dekket med lag av boremel i ulik tykkelse. Dette gjorde undersøkelsene vanskelig og måtte flere steder basere seg på potensial for artsmangfold. Tidspunktet for feltarbeidet i desember er i tillegg generelt lite gunstig for å kartlegge artsmangfold, spesielt som følge av stor fare for frost, snø og is. Det er mulig å fange opp mange av de forvaltningsrelevantelav- og moseartene så lenge undersøkelsene foregår i forbindelse med mildvær, men under undersøkelsene var en del av de tynne løsmassene frost og isdekt. Værforholdene la med andre ord visse begrensninger på undersøkelsene, og som følge er kunnskapsgrunnlaget supplert med potensialvurderinger.

Figur 1: Blå strek med grønne punkter viser planlagt areal som skal sikres, rød strek viser undersøkt berg for rødlistede lav og mose.

2 Resultater

Figur 2 viser kart over det som vi anser som biologisk viktig område som krever spesielle hensyn i bergveggen. Innenfor rød avgrensing finnes innslag av naturtypen «åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone» og kalkrike berg av typen «svært tørkeutsatt sørlig kalkberg» med rødlistede moser og lav. Begge disse naturtypene er rødlistet som hhv sterkt truet (EN) og nær truet (NT). Åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone er definert som jorddekt åpen naturmark som vokser på svært kalkrike bergarter under skoggrensa, og som forekommer i boreonemoral sone. Denne naturtypen finnes langs hyller i øvre del av skrenten. Dette er en naturtype som står som utvalgt i Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven (Lovdata.no).

Den rødlistede nært truede karplanten stjerne-tistel (nær truet-NT) ble bl.a. påvist på slike grunnlendte areal i øvre deler av skrenten. I tillegg finnes det innenfor rød avgrensing relativt rike bestander av rødlistede moser og lav. I sprekker med litt jordsmonn inngår småklokkemose (sårbar-VU) og stripevrimose (nær truet-NT). Kalksvamose (sårbar-VU) ble påvist i østre del av undersøkt område. På nakent kalkberg finnes også flere forekomster av vifteglye (sterkt truet-EN) og ringoransjelav (nær truet-NT). Sistnevnte var også kjent fra nedre del av berget fra undersøkelsen i 2022 (Reiso og Thylen 2022).

Figur 2: Skråfoto av den vestvendte bergveggen sett fra øst. Rød strek viser areal viktig for rødlistede arter. Areal videre mot høyre bak husene er ikke kartlagt i denne sammenheng og kan huse tilsvarende verdier.

Bergveggene forøvrig har stedvis visse kvaliteter med potensial for spredte rødlistearter, men er dels påvirket av gamle skjæringer og dels sterk påvirket av den pågående sikringsaktiviteten. Mye boremel på bergveggen gjorde også ettersøk av arter vanskelig. Men basert på våre observasjoner av potensial, antar vi at disse har mer begrensede verdier enn arealet avmerket med rødt i figur 2.

Arbeid fra lift i øvre deler av den vestvendte bergveggen. Foto: Alexander Nilsson.

3 Diskusjon

Innenfor rød sone i figur 2 bør inngrep/unngås og minimeres. Alle inngrep i denne sonen bør skje i samråd med miljømyndigheter i fylke og kommune. Vi anbefaler at disse arealene ikke dekkes til med nett, da dette med stor sannsynlighet vil medføre forringelse av økologisk tilstand i naturtypen og påviste rødlistearter betraktelig. Hvis sikring er nødvendig bør det her vurderes om det finnes alternative sikringsmetoder. Arealene må ikke mekanisk forstyrres, trykklåses eller spyles. Hvis det må bores i eller nær rød sone bør det vurderes avsug/støvsamler for å hindre tykke støvlag på berget. Støv har allerede lagt seg på forekomster av høyt rødlistede arter, og det er usikkert hvilken effekt dette kan ha for videre overlevelse.

Den sterkt truede laven vifteglye (EN) dekket av boremel. Foto: Alexander Nilsson.

Vi ønsker å understreke at det er svært uheldig at vi ikke har vært inne i en tidligere fase, slik at kunnskap om bergveggenes biologiske verdier kunne ha ligget til grunn før inngrepene startet og på den måte gitt et mye bedre grunnlag for å ta nødvendige hensyn og vurdere ulike alternativer opp mot hverandre.

Den rødlistede mosen småklokkemose (sårbar-VU), fra hylle i øvre del av berget. Foto: John G. Brynjulvsrud.

Den vestvendte bergveggen med størst verdier for rødlistede lav og moser. Foto: John G. Brynjulvsrud.

4 Referanser

Lovdata. 2015. Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-05-13-512?q=forskriften%20utvalgte%20naturtyper>

Reiso, S. og Thylén, A. 2022. Supplerende naturkartlegging ved Strømtangen i Brevik, Porsgrunn. Biofokus rapport 2022-82. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Biofokus

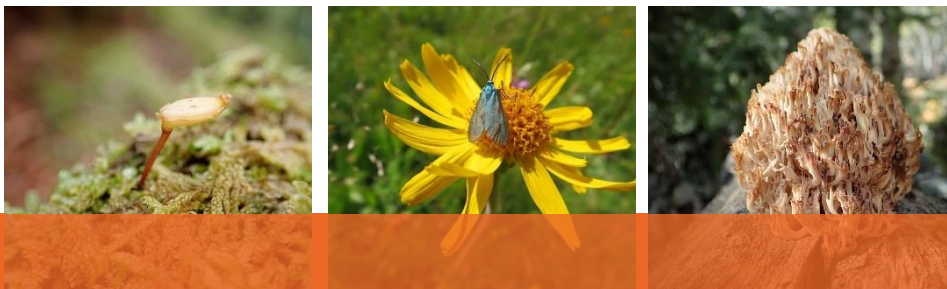
– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2024–137
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-444-9

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no